

17. 6. 2015

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Ke kumulaci smluvní pokuty a úroků z prodlení

Ve smlouvách uzavíraných s některými obcemi a úřady některých městských částí hl. m. Prahy je možné se setkat s následujícím ustanovením: „V případě, že objednatel (kupující) neuhradí fakturu v termínu splatnosti, zavazuje se uhradit smluvní pokutu ve výši 0,05 % z fakturované částky za každý i započatý den prodlení“. Je zarážející, že se toto ustanovení objevuje stále častěji ve smlouvách, jejichž text navrhuje smluvní strana, která je současně orgánem místní samosprávy. Ze strany těchto subjektů bych očekával větší profesionalitu a zejména dodržování povinnosti péče řádného hospodáře, přičemž výše citované ustanovení je podle mého názoru s těmito zásadami v rozporu.

Samozřejmě je možné si ve smlouvě sjednat smluvní pokutu pro případ vlastního prodlení s plněním platební povinnosti. Toto ujednání však věřitele nezavazuje nároku na úhradu úroků z prodlení. Ty jsou totiž příslušenstvím pohledávky a nárok na ně vzniká ze zákona. Ovšem smluvní pokuta je nástrojem utvrzení dluhu, na jejíž úhradu vzniká nárok pouze v případě naplnění podmínek uvedených ve smlouvě. Dalším rozdílem je skutečnost, že na náhradu škody vzniklé nesplněním peněžitého dluhu vzniká nárok pouze tehdy, není-li kryta úroky z prodlení, zatímco nárok na smluvní pokutu může být s ohledem na smluvní pokutu nezávislý na výši škody. Toto ustanovení tedy znamená, že v případě prodlení s plněním peněžitého dluhu vznikne věřiteli nárok na úroky z prodlení i smluvní pokutu současně. Ke kumulaci smluvní pokuty a úroků z prodlení se několikrát vyjadřoval Nejvyšší soud, např. v rozsudku ze dne 23.9.2011 spis.zn. 23 Cdo 1599/2010 a zejména v rozsudku ze dne 4.3.2002 spis.zn. 33 Odo 47/2202, v němž uvedl, že současné ujednání smluvních úroků z prodlení a smluvní pokuty není v rozporu s dobrými mravy. Nelze totiž vyloučit nárok na úroky z prodlení s uvedením argumentace, že smluvní pokuta je dostatečnou sankcí za porušení závazku. Ačkoliv se tento rozsudek vyjadřoval ke smluvním úrokům z prodlení, je možné jeho závěr použít i na zákonné úroky z prodlení, a to s uplatněním argumentu a maiore ad minus. Pokud totiž smluvní úroky z prodlení dospějí, stávají se dluhem a je možné z nich požadovat zákonné úroky z prodlení. Proto pokud je připuštěna kumulace smluvní pokuty a smluvních úroků z prodlení, z nichž je navíc možné požadovat zákonné úroky z prodlení, není důvod, aby nebyla připuštěna kumulace smluvní pokuty a zákonných úroků z prodlení. Dále je možné citovat rozsudek ze dne 10.1.2008 spis.zn. 32 Cdo 3853/2007, podle kterého smluvní pokuta není příslušenstvím pohledávky jako úroky z prodlení, ale samostatným majetkovým nárokem.

Dalším nedostatkem je navíc stanovení výše smluvní pokuty, která je uvedena jako 0,05 % z fakturované částky. Nejen, že tato výše je vyšší než dvojnásobek aktuálně uplatnitelného úroku z prodlení, ale je současně stanovována z fakturované částky, což v případě, že věřitel bude plátce DPH, znamená, že smluvní pokuta bude vypočtena z fakturované částky včetně DPH.

Lze ještě závěrem dodat, že i ze smluvní pokuty uhrazené s prodlením lze požadovat zákonné úroky z prodlení. Jedno nadbytečné ustanovení smlouvy tak může ve svém důsledku přinést nepředvídatelnou finanční zátěž, když smluvní pokuta v kumulaci se zákonným úrokem z prodlení přesahuje 25 % dlužné částky.

Nepředpokládám, že se může jednat o úmyslné jednání při uzavírání těchto smluv. Pravděpodobně se toto ustanovení rozšířilo pouhým opisováním textu smluv odjinud. Nepochybně se však jedná o

nešvar, který je třeba zarazit dříve, než na něj začnou místní samosprávy doplácet. Cílem tohoto článku je právě upozornit odpovědně právníky a zaměstnance na tento rozpor a současně s nimi i širší veřejnost a pokusit se je takto přesvědčit, aby se používání tohoto ustanovení vyvarovali.

Mgr. Milan Zeman

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Byznys a paragrafy, díl 32.: Konkurenční doložka](#)
- [Skryté ujednání v realitní smlouvě - zbytečná hra na schovávanou](#)
- [Odpovědnost člena voleného orgánu dle § 159 OZ a vymezení škody způsobené právnické osobě](#)
- [Vnosy do společného jmění manželů a jejich valorizace v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu a Ústavního soudu](#)
- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)